

20.6.2011

Ođđa ráđdehusprógrámma doarju sáme kultuvrra

Bearjadaga almmustahttui Katainen I ráđdehusa ráđdehusprógrámma. Prógrámma lea historjjálaš sápmelaččaid dáfus. Vuosttas háve ráđdehusprógrámmas biddjojedje ulbmilin sáme kultuvrra ja sápmelaččaid vuoigatvuođaid oppalaš ovddideapmi.

Stuorámus oassi sámedikki dán válgabaji guovddáš ulbmiliin girjejuvvojedje ráđdehusprógrámmai. ”Lean duođaid duhtavaš ráđdehusprógrámma guovddáš linnjemiidda. Ráđdehusprógrámmas dorjovuvvo nu sámegiella, árbevirolaš diehtu, gielaealáskahttinprógrámma ja ovddiduvvo sámi kultu-riešštivrejuvumi”, muitala sámedikki ságajodiheaddji Klemetti Näkkäljärvi, gii maiddá oassálasttii sámedikki ovddasteaddjin ráđdehusšiehtadallamiidda.

Ráđdehusprógrámmas biddjo ulbmilin ILO 169-soahpamuša ratifiseren. Vaikke ILO 169-soahpamuša ratifiseren leamašan Suoma ulbmilin guhká, goassige ovdal áššis ii leat girjejuvvon ráđdehusprógrámmas. ”Ráđdehusprógrámma ulbmil doarju davviriikkalaš sámi soahpamuša joatkaráđđádallamiid” oavvvilda ságajodiheaddji Näkkäljärvi. Sámedikki bargan evttohusat eana-geavahusa stivrenguogi ođasmahttima várás girjejuvvojedje maiddá ráđdehusprógrámmai. Ráđdehus čatnasa ovddidit eanageavahusa stivrejeaddji lánkaásaheami čielggasmahttimiin ja oassálastimiin álgoálbmogiid guoski riikkaidgaskasaš ovtasbargui álgoálbmogiid duođalaš suodjaleami nannema várás. ”Linnjen doarju maiddá biodiversitehtasoahpamuša artihkal 8(j) olláhuhttima. Artihkal 8(j)-bargojoavkku loahpparaporttas evttohuuvvo eanageavahusa stivrejeaddji lánkaásaheami ovddideapmi” čilge Näkkäljärvi.

Ráđdehusprógrámmas čatnasuvvo nannet boazodoalu ovddideapmi ja dahkko soddjileabbon boazodoalu vaháhiid gokčan. Guollebivddu oasil ráđdehusprógrámmas čatnasuvvo olláhuhttit dárbbaslaš doaibmabijut goargnu guliid suodjaleami várás.

Sámedikki álgagis Suomas válmmaštallo bárrásiin evttohus sámegielaid ealáskahttinprógrámma. Evttohus prógrámma válmmaštuvvá dán jagi loahpas. Ráđdehusprógrámmas čatnasuvvo olláhuhttit sámegielaid ealáskahttinprógrámma, dan resurseren ja bissovaš doaibmamálla ráhkadeapmi sámegielaid ealáskahttimii. Sámi gielalaš vuoigatvuođat linnjejuvvojit ráđdehusprógrámmas viidáseabbotge. Ráđdehus čatnasa dorvvastit sosiála- ja dearvvašvuohtabálvalusaid sámegillii ja ráhkadit álbmotlaš giellastrategiija. Strategiijas ja ovddideamis giddejuvvo earenoamáš fuomášupmi sáme-, romána- ja seavagiela sajádahkii.

Ráđdehusprógrámmas čatnasuvvo dasa, ahte ođasmahtto álbmotlaš biodiversitehttastrategiija, suvdilis ovdáneami prógrámma ja olláhuhtto áitatvuloš luondotiippaid doaibmaplána. Biodiversitehttastrategiija olláhuhttimis čatnasuvvo dorvvastuvvot sámi kultuvrralaš vuohki ja árbevierru geavahit luonddu. ”Sáme kultuvrra dárbbut dorjovuvvojit dáid linnjemiin oppalačat. Álbmotlaš suvdilis ovdáneami strategiija oassin lea iežas sámi suvdilis ovdáneami strategiija. Álbmotlaš artihkal 8(j)-bargojoavku lea bargan viiddes evttohusa ođđa biodiversitehttastrategiija sáme kultuvrra guoski doaibmabidjun. Áitatvuloš luondotiippaid doaibmaplána lea čatnasuvvon čielggaduvvot vejolašvuođat ođasmahttit boazodoallolága, dan olláhuhttima ja maiddá boazodoalu doarjjahámiid nu, ahte dain sáhtášii buoridit áitatvuloš ja čalmmisadnon luondotiippaid dili ja olláhuhttit seamma háve biodiversitehtasoahpamuša álgoálbmogiid guoski geatnegasvuođaid (artihkalat 8j ja 10c). Linnjemat leat sáme kultuvrra ja sámeboazodoalu dáfus oalle buorit. Sámediggi lea bargan ja ángiruššá ainge dáid strategiijaid ja prógrámmaid válmmaštallama ja olláhuhttima várás” Näkkäljärvi muitala.

Ráđđehusprográmmas leat vuhtiiváldon sámedikki dahkan evttohusat sámi kulturiešstivrejumi ovd-
dideami ja dan resurserema várás. Ráđđehusprográmmas čatnasuvvo ovddiduvvot sámi kultu-
riešstivrejupmi ja dan doaimaneavttut. ” Dát lea duodaige dehalaš linnjágeassin.
Ráđđehusprgrámma bohtá buktit lasi vejolašvuodaid sámediggái ja girjemiid olláhuhttin gáibida
sámedikkis duodalaš návccaid bidjama dasa” Näkkäljärvi oaidná.

Sámeáššit bohtet leat ovdan ráđđehusprográmma olláhuhttimis viidáseabbotge. Ráđđehus ráhkada
válgabaji áigge olmmošriektepolutihkalaš doaimanprográmma. Olmmošriektepolutihkalaš doaim-
anprográmmas bohtet gieđahallot maiddá sámi vuoigatvuodát. Ráđđehusprográmmas lea linje-
juvvon maiddá Meahciráđđehusa sajádat. Meahciráđđehus bohtá seilluhuvvot ollislašvuohtan. ”
Ráđđehusprográmmas čatnasuvvo maiddá dasa, ahte fuolahuvvo vuolitdási geaidnofierpmi ortne-
gis dálonguovloaláhusaid ja vuovdedoalu doaimaneavttuid sihkkarasti vugiin. Linnjen lea dehalaš
ja doarju earenoamážit Njellima luotta vuodđodivvuma, go luodda lea dehalaš nuortalaččaid ealáhu-
saide” dadjá Näkkäljärvi.

Ráđđehusprográmma Interneahtas.
Artihkal 8(j)-bargojoavkku loahpparaporta.

Lassidiedut: ságajodiheaddji Klemetti Näkkäljärvi